

Heriotza baterako epitafioa

AMARICARI BURUZKO MAHAI-INGURUA. Arte aretoaren itxiera gauzatzeko bi aste falta direnean prozesuaz eta geroaz solastu dira Montehermoso kulturunean

Ivan Santamaria | GASTEIZ

Montehermoso kulturunean egin zen, Amarica plataformaren ekimenez, aretoaren itxierari buruzko mahai-ingurua. Itxiera eguna dagoeneko zehazturik du Amaricak, otsailaren 12a, baina eztabaidarekin segitzeko prest daude horren aurkakoak. Mahai berean eseri ziren Javier Gonzalez de Durana Artiumeko zuzendaria, Jose Vicente Cos plataformako kidea eta EB-IU alderdiko batzarkidea, eta Txaro Arrazola artista. Natxo Rodriguez artista eta plataformako kidea izan zen moderatzailea; tarteka parte hartu zuen, hala ere. Gonbidaturik zegoen Arabako Aldundiko Kultura zuzendaria, Maria Jesus Beriain, baina ez zen joan, agenda arazoak argudiatuta.

Gonzalez de Duranaren aburuz, «memoriaren zati bat ezabatzea» da Amarica aretoa ixtea, eta, ondorioz, «penagarria». Alta, ez zituen kritikatu aldundiak Amaricaren desagerepena justifikatzeko erabilitako azalpenak. «Beste lehentasun batzuk daudela esan da, eta erabakia baloratzerakoan kontuan hartu behar dira». Adineko pertsonen zuzendutako ekintzak egingo dira Amarica zegoen tokian.

Amaricako jarduera batzuk Artiumen egiteko aurrekontuan dirua jarri du aldundiak. Aldi baterako erakusketei dagokienez, Amarican zeuden egitasmoak beteko dituztela uste du Artiumeko zuzendariak. Haatik, Amarica Urtekoa arte lehaketan hainbat ñabardura ezarri zituen: «Hiru esparruetatik bi geure gain hartuko ditugu: obrak erostea eta erakusketa antolatzea, baina ez gara izango artistei bekak eta katalogoak egiteko leihatila, hori egiten duen museorik ez dagoelako».

Politika eta kulturaren harremana, eztabaidagai

Plataformaren jokabideak «eraginkortasun gutxi» izan duela iruditzen zaio Gonzalez de Duranari. «Politikan gehiegi sartu dira. Aretok zituen berezko balore kulturalak nahikoa defentsa ziren. Behin politikan sartuta, eremu lohia da».

Politika eta kulturaren arteko banaketaz mintzatu zen Jose Vicente Cos ere. Bata bestea gabe ezin dela ulertu argudiatu zuen. «Harreman politikoa dago, ez dago kultura abstraktoan. Agian ez gara eraginko-

JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

Javier Gonzalez de Durana, Natxo Rodriguez, Jose Vicente Cos eta Txaro Arrazola (ezkerretik hasita).

ESANAK

JAVIER GONZALEZ DE DURANA (Artiumeko zuzendaria)

«Amarica plataforma gehiegi sartu da politikan. Aretok zituen balio kulturalak nahikoa defentsa ziren. Behin politika sartuta, eremu lohia da»

JOSE VICENTE COS (Amarica plataformako kidea)

«Amarica zabalik edukitzea garestiegia dela diote agintariek, baina 300.000 euro bideratu dituzte aretoko hainbat jarduera Artiumera aldatzeko»

TXARO ARRAZOLA (Artista)

«Garbi dago ezin dela Amaricako programa Artiumen ezarri. Ez da bakarrik espazio bat deuseztu, ez da esan zer jazoko den sortzaileentzako laguntzekin»

rrak izan beste kontu batzuen erruz, baina ez politikak kulturaren tokia inbaditu duelako». Amarica xteko agintarien arrazoia, garestiegia dela, datu batekin ezeztatzen ahalegindu zen. «240.000 eurogatik garestia zen, eta orain 300.000 onartu dituzte 2003ko aurrekontuetan aretoko programa batzuk Artiumera aldatzeko».

Arabako Aldundiaren jokabidea gaitzetsi zuen Txaro Arrazolak. Artistaren iritziz, ez dago inolako kultura politikarik herrialdean, are gutxiago laguntzarik sortzaileentzat: «Sortzeko laguntzarik ez dago. Garbi dago ezin dela Amaricako programa Artiumen ezarri. Ez da bakarrik espazio bat deusezte, laguntza horiekin zer gertatuko

den ez da esan». Amarica Urtekoan, besteak beste, artistentzako bekak banatzen ziren.

Arrazolak, era berean, gogoi izan zuen Herri Ekimen Legilearekin gertatutakoa. 5.000 sinadura baino gehiago bildu ondotik, PP, PSE-EE, eta UAK itxiera Batzar Nagusietan eztabaidatzea eragotzi zuten. «Sinestezina iruditzen zait. Demokratikoa iritzi genion bide batetik sartzen ahalegindu gara, kalearen inplikazioa bilatzeko, eta erantzun bakarra ezetza izan da, argudiorik gabe».

Amaricaren estrategiari beste kritika bat gehitu zion Javier Gonzalez de Duranak, eztabaidaren atzean aretoaren kontrola izateko arte kolektiboen lehia sumatu baitu. Arrazolak, haatik,

kudeaketa eredu berriak bilatu nahi zituztela arrapostu zion. «Bitariko eredu bat planteatzen genuen, kolektibo eta talde gutxi parte-hartzea sustatzeko. Arabako kulturgintzan salbuespen eredu bat izatea nahi genuen. Esperimentatzeko espazioa izan zedin, Artiumen osagarria».

Artium, egitura «monolitikoa»

Arte garaikideak Gasteizen duen erreferente berria, Artium, gonbidatuen hizpide izan zen. Sare kontzeptua bultzatu beharrean, egitura trinkoak martxan jartzea deitoratu zuen Natxo Rodriguezek. «Galeriak, taldeak, elkarteak eta espazioak sare dinamiko batean txertatu ordez, egitura monolitikoa paratu dute. Badirudi aldundian ez dagoela irizpiderik. Irizpideak alderdiaren interesak ezartzen ditu. Gainera, ez dute baleko mintzaidarik».

Idea horretan sakondu zuen Jose Vicente Cosek. Haren aburuz, Arabako kultura politikak «agintean dagoen politikariaren etekin mediatikoa» bilatzen dute. «Amarica itxi, zentralizatu eta pribatizatu dute. Ez ahaztu Artiumen kudeaketa pribatua dela», gaineratu zuen.

Horren haritik, egitura pribatua izan arren, Arte Garaikideko Euskal Zentro Museoak helburu publikoak dituela ohartarazi zuen Gonzalez de Duranak. «Ez dago inolako dibidendurik, ez dugu etekin ekonomikoa bilatzen, kultur hedapenaren helburu publikora zuzenduta daude sos guztiak».

LITERATURA

Aitor Aranak irabazi du haur eta gazte literaturako Baporea saria

Juan Luis Zabala | DONOSTIA

Aitor Arana legazpiar idazleak irabazi du haur eta gazte literaturako Baporea saria, *Azken gurasoak* izeneko narrazioarekin. Idazleak sei mila euroko saria jasoko du, eta eleberria SM argitaletxeak emango du aurki argitarara. Aho batez hartu du Aranaren lanaren aldeko erabakia Xabier Barrutietak, Xabier Etxanizek eta Patxi Zubizarretak osutako epaimahaiak.

«*Azken gurasoak* abenturazko narrazio bizia da, irakurketa arin eta atseginetako», Xabier Etxaniz epaimahaikidearen iritziz. Narrazioak, 2025. urtean dago kokatuta, Lur planeta osoari eragin dion katastrofe handi baten ondorengo panorama erakusten du. Pertsona gutxi geratu da bizirik, eta talde txikietan bilduta egiten diete aurre zailtasunei. «Ukitu gordinak ditu» liburuak, Etxanizek dioenez, «kanibalismoaren agerpena, esaterako. Oso egoera primarioan bizi dira pertsonaiak, eta indartsuenaren legea da nagusi. Abentura ugari kontatzen da, eta egileak ondo asmatu du abentura horiek kontatzen».

Egile berak irabazi zuen saria 1989an

Duela 13 urte ere, 1989an, Baporea saria eskuratu zuen Aitor Aranak, *Loaren bidez* lanarekin. Joxerra Garziak ere bi aldiz irabazi du sari hau: lehena 1985ean —sariaren aurreneko ekitaldian—, eta 1999an bigarrena. Arana eta Garziaz gain, Yolanda Arrieta (1991n), Patxi Zubizarreta (1993an), Juan Kruz Igerabide, Karlos Linazasoro (1996an) eta Arrate Egaña (1998an) izan dira Baporea sariaren irabazle.

Baporeaz gain, Aitor Aranak sari garrantzitsu ugari irabazi ditu azkenaldian. BBK-k eta Euskaltzaindiak eratutako literatura sariketetan, eleberri eta antzerki arloko sariak irabazi zituen iaz, *Bost ahizpa* eta *Lagun mina* obrekin. Ekainean ikusiko dute argia liburu horiek.